

Kol. autorů, Naše měna je pevná. Plzeň a měnová reforma 1953, Plzeň 2013, 152 s.

Publikace věnovaná plzeňským protestům proti daňové reformě v roce 1953 je kolektivní monografií, která přináší nově a zajímavě zpracované informace o tomto emocemi nabitým období. I když jednotliví autoři na danou problematiku nahlíží z různých úhlů pohledu, monografie zůstává poměrně uceleným dílem. Především první kapitola rozdělená do šesti samostatných podkapitol 1. 1 – 1. 6 tvoří ucelené, plně se k tématu vztahující jádro knihy. Další dvě kapitoly se vztahují k červnovým událostem v Plzni a bouřím proti daňové reformě sekundárně a jsou zaměřeny spíše na celkové dění v Československu v roce 1953.

V první kapitole se dozvídáme nejen o konkrétním průběhu červnových událostí, ale také o socio-kulturních podmínkách, které k demonstracím v Plzni vedly. Dále pak nejde jen o pohled čistě regionální, ale o zhodnocení dané doby z pohledu světového. První podkapitola, která nese název *Vědomí proti moci*, se zabývá právě celkovou náladou společnosti v Československu a odhaluje některé skryté motivy, které k bouřivým projevům nespokojenosti vedly. Autor podkapitoly Karel Hrubý hodnotí červnové bouře v Plzni ne na základě jednoduchého schématu: reforma, jako podnět a demonstrace jako reakce, ale vidí celou událost v širším socio-kulturně-historickém rámci. I když rok 1953 spadá časově do období nejtvrďší totality v Československu a komunistická strana měla plně pod kontrolou celý státní aparát, odpor, který rozpoutala daňová reforma, jasně ukázal, že: *„Panství nad lidmi, nad společností lze zajistit prostředky ideologického přesvědčování, materiálním i společenským zvýhodňováním, kupováním, také násilím, persekucí a zastrahováním. Moc nad vědomím lidí však těmito prostředky zcela získat nelze. Vědomí se vyvíjí autonomními cestami, je poznamenáno i tradicí, myšlenkami, city a hodnotami, vyrůstajícími z jiných než ideových kořenů vládnoucího systému“* (s. 15).

Karel Hrubý ve svém příspěvku poukázal na demokratické a prozápadně orientované smýšlení lidí plzeňského regionu, které nebylo zcela zadušeno totalitní ideologií a naopak bylo oživeno celkovou nespokojeností a nejistotou, kterou s sebou daňová reforma přinesla.

Podobně také Jakub Šlouf v podkapitole 1.3 zkoumá motivy, které vedly k silným demonstracím v Plzni. V tomto případě se však autor zabývá psychologickým stavem jedinců, kteří byli reformou zasaženi. Hovoří především o velké nejistotě, již s sebou první dny, kdy byla reforma zahájena, přinesly. Podle Šloufa nešlo jen o to, že lidem byly znehodnoceny jejich úspory, ale o celkovou neinformovanost, která reformu doprovázela a vytvořila tak pocit nejistoty a strachu z budoucnosti. Podle Šloufa není náhodou, že k celkovému zklidnění situace došlo v momentu, kdy lidé již disponovali novou měnou a mohli si za ni něco koupit.

Jan Kumpere v podkapitole 1.5 hodnotí, jakou pozornost věnoval americký tisk plzeňským událostem roku 1953. Tato podkapitola čtenáře především upozorňuje na to, jak významnou událostí plzeňské bouře v dané době byly. Vhodně tak Kumpere komentuje: *„Pouze dvakrát se ve 20. století dostala Plzeň do titulků amerických novin, konkrétně do nejlivnějšího periodika New York Times. Poprvé to bylo samozřejmě v souvislosti s koncem druhé světové války... Podruhé se západočeská metropole dostala do zájmového ohniska amerického tisku v červnu 1953“* (s. 56).

Druhá část knihy (kapitola 2 a 3) se věnuje tématům nepřímo souvisejícím s reformou 1953, jak jsem již uvedla. Například se jedná o podkapitolu Jiřího Pernese, která se zabývá rokem 1953 a děním v Prešovském kraji. Nutno podotknout, že svým zacílením je již hodně vzdálená názvu celé monografie, nicméně to je její jediný nedostatek. Jiří

Pernes představuje totiž některé zcela nové informace o tehdejších poměrech v tomto nejchudším kraji Československa. Jedná se o zdařilé přiblížení celkového stavu a fungování společnosti tohoto rolnického kraje. Zajímavým způsobem je popisována neschopnost komunistických představitelů zlepšit zdejší sociální a pracovní podmínky a zároveň nebývalá houževnatost a odpor místních obyvatel ke kolektivizaci zemědělství. Nepokoje, které se váží k roku 1953, se v Prešovském kraji projevovaly především hromadným vystupováním z JZD. Komunistická strana nedokázala rozpadu kolektivních družstev zabránit. Prešovský kraj byl společně s Plzní jedním z míst, kde se v roce 1953 otrásla komunistická moc.

Publikace si zaslouží laickou i vědeckou pozornost. Především výše uvedené podkapitoly inovativním způsobem přibližují zkoumanou problematiku. Publikace jistě naplňuje své ambice, tj. podpořit vědomí o regionálních dějinách Plzně, a to v příhodný čas, kdy je město Plzeň městem kultury 2015. Není proto náhodou, že kniha byla již v době svého vydání v roce 2013 podpořena Odborem kultury Magistrátu města Plzně a Rady města Plzně.

Marie Fritzová

Josef URBAN, P. Josef Hynek. Životní osudy dvojnásobného vězně komunismu, Žebnice 2015, 58 s.

V letošním roce spatřila světlo světa útlá publikace Josefa Urbana o životě žebnického rodáka P. Josefa Hynka, významné osobnosti české katolické církve 20. století. Na základě studia archivních pramenů a vzpomínek současníků v ní autor vylíčil dětství a mládí J. Hynka, jeho studia na příbramském gymnáziu a posléze i přípravu na poslání kněze na Teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Po vysvěcení prošel Hynek několika působišti v rodném regionu (Manětín, Kralovice, Obora), v roce 1925 vstoupil do řádu redemptoristů a v jeho službách pak strávil zbytek svého života. Patřil mezi nejvýznamnější představitele kongregace, většinu svého řádového života prožil v klášteře při kostele sv. Kajetána v Praze a vyvrcholení jeho kněžského působení přišlo v únoru 1946, kdy byl jmenován rektorem kláštera redemptoristů na Svaté Hoře u Příbrami.

Po únoru 1948 začal brzy pociťovat represe nastupujícího komunistického režimu. Byl pod permanentním dozorem Státní bezpečnosti a 2. února 1950 došlo k jeho zatčení pro pobuřování a urážky lidově demokratického zřízení. Byl internován a vyslýchán na Pankráci, pod fyzickým a psychickým nátlakem se doznal a byl společně s dalšími duchovními obžalován z velezrady. V procesu Pácha a spol. byl v lednu 1951 odsouzen Státním soudem v Praze na 12 let odnětí svobody, která strávil na Pankráci, Mírově, Leopoldově, a propuštěn byl až v květnu 1960 na základě amnestie prezidenta Novotného.

Během jeho pobytu v internaci došlo k zásahu bezpečnostních složek i na Svaté Hoře. V rámci Akce K byli svatohorští redemptoristé internováni v klášteře v Králíkách, ovšem tím perzekuce řádu na Svaté Hoře neskončila: při prohlídce kláštera nebyly nalezeny cennosti, které v minulosti svatohorskému poutnímu místu darovali různí donátoři a poutníci. Bezpečnostní orgány proto po ukrytém tzv. svatohorském pokladu dále pátraly,